

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԹ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 1, 1896

ԹԻԻ 31

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
Քրիստոս Մեր Պատարագը	241
Կեանքի փոքրիկ Օրեր	241
«Յոյս Մըն ԱՆ Զուհեիք»	241
Սինայե Յորդանան	242
Որդեական Պարտավորութիւն	243
Եկեղեցւոյ Ընկերական Տարբը	243
Տան Ամենէն Կարճ Ճամբան	243
Դատաւորին Իմաստութիւնը	244
Ինչպէս Կը յաջողինք	244
Ափրիկէի Մէջ Պատի Ժամացոյցներ	244
Փայտե Մետաքս	244
Այլ և այլք	245
Թղթակցութիւնք	—
Ժողովրդական Ոճ Սուրբ Գրոց	246
Ազդ	246
Հանդէս Քաղաքական	247
Դ. ամական	248

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր:
 Տարեկան գինն է ամեն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիլէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիլէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մէկ քերթի գինն է 30 փարա: Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ քղթատարութեան պատկանեալ ամեն գրութիւնք պարտին ուղղութիւն առ Մր. Հ. Ս. Պարքըմ, Ամերիգան Խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միսիոնարաց Ընկերութեան Կողմանէ,
 Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԻՐ
 Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՕՐԵՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ

ՔՐԻՍՏՈՍ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ
 «Քրիստոս Մեր Պատարագը»
 (Ա. Կոր. Ե. 7):

Գերմանիոյ վէրտէն քաղաքին կաթոլիկ եկեղեցւոյն տանիքին վրայ քարէ արձան մը կայ գառնուկի: Կը պատմուի թէ եկեղեցւոյն շինութեան ժամանակ մարդ մը կ'աշխատէր տանիքին վրայ: Յանկարծ վրթաւ չուանը որ անոր ապահովութեան կը ծառայէր, և մարդը թաւալդոր ինկաւ տանիքէն վար: Գետինը լեցուած էր քարի ահագին զանգուածներով որ շինութեան կը գործածուէին: Սակայն մարդը հակառակ այդ վտանգաւոր արկածին չվաւարեցաւ բնաւ: Քարի զանգուածներուն մէջտեղ գառնուկ մը խոտի խուրճեր կը փնտռէր այդ միջոցին: Արկածեալը գառնուկին վրայ ինկաւ և այսպէս կտրեցաւ իր սարսափելի անկման թափը: Այդ սքանչելի ազատման համար, ինչան չորհրհակալութեան, գառնուկ մը քանդա-

կել տուաւ քարի վրայ և զետեղեց տանիքին վրայ ճիշդ հոն ուրկէ վար ինկաւ: Խեղճ գառնուկը մարդուն ծանրութեան տակ ճմրուելով մեռաւ անմիջապէս:

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈՔՐԻԿ ՕՐԵՐ

Քրիստոնէական անոյշ և երջանիկ կեանքի մէկ դաղտնիքը կը կայանայ օրէ օր ապրիլ սորվելու մէջ: Մենք կեանքի վրայ կը մտածենք նկատելով զայն իր ամբողջութեամբ, որ տարիներ կը տեւէ և մեզի շատ երկար կը թուի: Չենք կրնար շարունակ այս բեռը կրել մինչև մեր եօթանասներորդ տարին: Չենք կրնար այս պատերազմը մղել կէս դար շարունակ: Սակայն երկարատեւ պայքարներ չկան իսկապէս: Կեանքը կեանքի տեղութեամբ չդար մեզի, այլ մէյմէկ օրուան տեղութեամբ: Վաղն անգամ մերը չէ բնաւ մինչև որ այսօր ըլլայ, և մենք անոր հետ բան մը չունինք, բայց միայն լաւ և բարի ժառանգութիւն մը անոր յանձնել այս օրուան լաւ գործուած գործով և այս օրուան լաւ ապրումով կեանքով:

Այս օրէ օր ապրիլը երջանիկ դաղտնիք մըն է: Ամէն ոք կրնայ իր բեռը մինչև իրիկուն կրել որչափ ալ ծանր ըլլայ: Ամէն ոք կրնայ իր գործը կատարել Դէ օր, որչափ ալ դժուար ըլլայ: Ամէն ոք կրնայ անուշութեամբ, հանգարտութեամբ, համբերութեամբ, սիրով և մաքրութեամբ ապրիլ մինչև որ արեւը մարը մտնէ: Եւ մեզի համար իրական կեանքը միշտ այս է, ճիշդ մէկ փոքրիկ օր:

Այս օրուան պարտականութիւնը կամ գործը կատարէ, այս օրուան փորձութեանդ դէմ դիր, և մի տկարացներ և չփոթեցներ ինքզինքդ ջանալով տեսնել այնպիսի բաներ զորս չես կրնար տեսնել և եթէ տեսնես՝ չես կրնար հասկնալ: Աստուած մեզի գիշեր կու տայ որպէս զի մեր փոքրիկ օրերը վարագուրուն խաւարով: Չենք կրնար ասկէ անդին տեսնել և պէտք չէ որ աշխատինք ասկէ անդին տեսնել: Այսպիսի

հորիզոնները դիւրութիւն կ'ընծայեն կեանքին և մեզի կու տան արիական, հաւատարիմ և սուրբ կենցաղի օրհնեալ դաղտնիքներէն մին:

«ՅՈՅՍ ՄԸՆ ԱՆ ԶՈՒՆԷԻՔ»

Քանի՞ հոգի կայ իրապէս ըմբռնող այն մութ յուսահատութիւնը որ կը պատէ սիրտերն անոնց որոնք չեն գիտեր Աստուածաշունչը և Աստուածաշունչով յայտնուած Աստուածը: Սիրելիներու մահուամբ կ'ունենանք կսկիծներ, սրտի ցաւեր և առանձնութեան տխուր ժամեր, և սակայն կը յուսանք այն սիրելիները տեսնել երջանիկ Հանդերձեալին մէջ ուր չկան բաժանումներ: Բայց կուս պաշտներու սիրտեր որ թերեւս մերի նին չափ զեղուն են սիրով՝ կ'արիւնին, կը սարսուան և կը պատուին, և այս աշխարհէն անդին ըյս մը, ուրախութիւն մը, հանգիստ մը, յոյս մը չունին:

Կը պատմուի թէ Հնդկաստանի մէջ ութսուն տարեկան, բարձրահասակ և արեհեր բայց կոյր պառաւ մը օր մը միսիոնարաց բժշկական մէկ դարմանատունը գնաց և ըսաւ միսիոնարին. «Որդի, բոլոր ունեցածս քեզի կու տամ, ամէն ցաւ կը կրեմ և ամէն բան յանձն կ'առնեմ, եթէ Դոյն Գայիւն Դէ աչքերս բանաս և ինծի տեսնել տաս»։ «Մեծ մայր», ըսաւ միսիոնարը, «անցաւոր և կարճատեւ բարեբի մը համար ինչո՞ւ յանձն առնես բոլոր այդ ցաւը և յոգնութիւնը»։ «Որդի», պատասխանեց պառաւը, «կուս նալէս ետքը թողնիկ մը ծնաւ ինծի: Մէկհատիկ թողու է ան և բնաւ տեսած չեմ երեսը: Ահա պիտի մեռնիմ և յետոյ պիտի ըլլամ կատու, չուն, գորտ, ևն: Պիտի ծնինք 84 միլիոն անգամ և ան մանչուկս կով, հաւ և աղաւա պիտի ըլլայ: Աս կեանքէն ետքը ոչ ան իմս պիտի ըլլայ, ոչ ալ ես անորը: Եթէ հիմա չտեսնեմ զայն, ա՛լ Դոյն Գայիւն Դէ աչքերս բանաս, վասն զի ամբողջ յաւիտեան կանուլութեան մէջ մեր կեանքերն ա՛լ իրարու պիտի չհանդիպին: Եւ ո՞հ, Դոյն Գայիւն Դէ աչքերս բանաս և Դոյն Գայիւն Դէ աչքերս»։

Այս խուլ և խօլ յուսահատութեանէն

որչափ տարբեր է «ան երջանիկ յոյսը», «կենդանի յոյսը», «մեռելոց յարուսթեան» և «յաւերեանական կենաց», զոր «ինքն անսուտն Աստուած խոստացաւ» իրեն հաւատացողներուն, յոյսը թէ «երբ անիկա յայտնուի, անոր պէս պիտի ըլլանք՝ վասն զի անիկա պիտի տեսնենք՝ ինչպէս որ է»:

ՍԻՆԱՅԷ ՅՈՐԴԱՆԱՆ

[Խմբագրական]

15.

Բ Օրինաց գիրքը կը բաղկանայ գլխաւորապէս երեք ուղերձէ: Երեքն ալ Մովսէս խօսեցաւ Մովսէսի դաշտին մէջ իր մեռնելէն քիչ առաջ: Ասոնց կցուած է յաւելուած մը, որ կը պարունակէ Մովսէսի երգը եւ օրհնութիւնը եւ անոր մահուան պատմութիւնը:

Առաջին ուղերձին սկիզբը կայ ներածութիւն մը որ կը գրաւէ Ա. գլխուն առաջին հինգ համարները: Այդ ներածութեան մէջ կը նշանակուի ուղերձին ժամանակը եւ տեղը: Ուղերձը կը սկսի Ա. գլխուն 6 համարէն եւ կ'երթայ մինչեւ Դ. գլխուն 40 համարը: Մովսէս ասով համառօտիւ կը պատմէ Իսրայելի փորձառութիւնները սկսելով անոնց Քորեբ լեռնէն մեկնելէն, եւ այդ փորձառութիւններուն վրայ կը հիմնէ հնազանդութեան եռանդուն յորդոր մը: Այդ գլխուններուն մէջ կը գտնուին նախընթաց գիրքերու պատմութիւններէն ըստ երեւութի տարբերող քանի մը կէտեր, բայց այդ տարբերութիւնները կրնան բացատրուիլ ասոնց անհաւանական ենթադրութիւններ ներմուծելու: (1) Դատաւորներու ընտրութիւնը եւ: Ժ. գլխուն մէջ տրուած պատմութենէն տարբեր կ'երեւի, վասն զի հոն կ'իմանանք թէ այդ ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ Քորեբ հասնելէ անմիջապէս առաջ: Սակայն հիմա Մովսէս կը խօսէր գրեթէ 40 տարի ետքը, եւ «ան ատենը» (Դ. Ա. 9) ասացուածը չնշանակեր անպատճառ թէ այդ տեղի ունեցաւ Քորեբէ մեկնելէն ետեւ: (2) Ա. գլխուն 22 համարին մէջ կ'ըսուի թէ լրտեսները զրկուեցան ժողովրդին խնդրանքը, իսկ Թու. Ժ. 2 համարին մէջ կը կարդանք թէ այդ բանը եղաւ Աստուծոյ հրամանաւ: Ասոնք ամէն ալ զիւրաւ կրնան ճշմարիտ ըլլալ: Միայն ենթադրելու ենք թէ Մովսէս Աստուծոյ տալիս ժողովրդին խնդիրը եւ թէ Աստուած պատուիրեց ընդունիլ զայն: (3) Ամօրհացիները կը յիշուին Ա. 44 համարին մէջ, բայց չեն յիշուի Թու. Ժ. 24. 1-2: Սակայն Թուոց գիրքին այդ պատմութեան մէջ Քանանացիները կը յիշուին, եւ Ամօրհացիները Քանանացի բառով ակնարկուած ազգերէն մէկն էին: (4) Դ. Բ. 2-8 համարները Թու. Ի. 14-21 համարներուն անհամաձայն կը կարծուին: Բացատրութիւնը սա է թէ Իսրայելացիք եղովմի երկրէն չանցան մէկ ծայրէն մօտելով եւ միւս ծայրէն ելելով, ինչպէս առաջ մտադրած էին, այլ անոր այն անկիւնէն անցան որ Գասիոն գետերի շուրջ կը գտնուէր: Այս ուղերձին մէջ քանի մը փոքր յաւելուածներ կան որ չեն գտնուիր նախորդ պատմութեան մէջ: Այդ յաւելուածներուն ամենէն կարեւորներն են Բ. գլխուն մէջ տեսնուած պատմական յիշատակութիւններն էմիմներու, Քոռեցիներու, Չամզուսիներու եւ Մո-

վաբի երկրին մէջ ժամանակաւ բնակող վաղեմի ուրիշ ազգերու, որոնց անուններն անգամ պիտի կորսուէին, եթէ հոս յիշուած չըլլային:

Այս ուղերձին լմնալէն ետքը կը յիշուի Յորդանանու արեւելեան կողմը ապաստանի երեք քաղաքներ զատելու գործը (Դ. 41-43): Ապա կու գայ երկրորդ ուղերձին ներածութիւնը (Դ. 44-49): Այս ուղերձը կը սկսի Ե. գլխուն եւ կ'երթայ մինչեւ Ի. 2. գլխուն եւ կը կազմէ գիրքին մեծագոյն մասը: Ոմանց կարծիքով այս է Բ Օրինաց գիրքին էական եւ հարազատ մասը, որուն վրայ յետոյ իբրեւ ներածութիւն եւ յաւելուած աւելցուեցաւ մնացեալ մասը: Սակայն ոճի միօրինակութենէն յայտնի է թէ բոլոր ուղերձներն արձանագրուած են միեւնոյն գրիչէն: Այս երկրորդ ուղերձը կարգալու ատեն կը տեսնենք թէ մասամբ պատմական ուրուագիծ է, մասամբ ալ կրկնութիւն օրինաց, եւ միացեալ են վասն զի երկուքն ալ զԱստուած կը յայտնէին: Աստուած իր ժողովրդին հետ ունեցած վարմունքովը նոյնչափ ճշմարտապէս ծանօթացաւ որչափ իր պատուէրներովն եւ կարգադրութիւններով:

Քանի մը տարբերութիւններ կան այս գիրքին մէջ գտնուած Տասնաբանեային եւ Եւ. Ի. գլխուն մէջ գտնուած Տասնաբանեային միջեւ: Այս կը ցուցնէ թէ Մովսէս քարէ տախտակներէն չկարդաց, այլ պատուիրաններուն պարունակութիւնը կրկնեց: Տարբերութիւնները կը գտնուին չորրորդ, հինգերորդ եւ տասներորդ պատուիրաններուն մէջ, եւ շատ թեթեւ են բացի չորրորդին տարբերութենէն: Հինգերորդին մէջ մուծուած է «Ինչպէս որ քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց» խօսքը: Տասներորդին մէջ ալ «քու դրացիիդ կնիւնը» ասացուածը «քու դրացիիդ տանը» ասացուածէն առաջ դրուած է եւ «անոր արտին» բառերն աւելցուած են: Չորրորդին մէջ կայ ելից գիրքին մէջ տրուած ձեւէն մեծ շեղում մը: Պատուիրանը նոյն է, բայց պատճառը որուն վրայ (Եւ. Ի. 11) հիմնուած է այն զանց առնուած է: Անոր տեղ կը գտնենք Իսրայելացիք նախկին գերութեան վիճակին ակնարկութիւն մը (Դ. Ե. 15): Այս ակնարկութիւնը շատ պատշաճ է, եւ աւելի դիւրին է հաւատալ թէ Մովսէս այդպիսի փոփոխութիւն մը մուծանելու պիտի համարձակէր քան նորագոյն ոեւէ ուրիշ հեղինակ մը որ կ'ուզէր իր գործը ծախել իբրեւ Մովսէսի գործը: Տր. Հարփըր կը կարծէ թէ Տասնաբանեան Մովսէսի ժամանակուան գործ է, բայց կը կարծէ թէ նախնական ձեւին մէջ բոլոր պատուիրանները կարճ էին: Ըստ Տր. Հարփըրի, «Ինքնիշխան ուրիշ աստուածներ չունենաս», «Կուռքի երկրպագութիւն չընես», «Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը պարապ տեղը բերանդ չառնես», «Հանգրստութեան օրը միտքդ բեր՝ անիկա սուրբ պահելու համար», հաւանօրէն այս պատուիրաններուն նախնական ձեւերն էին: Մենք պէտք չունինք այդ կարծիքն ընդունելու, որուն համար ասացոյց չկայ: Բայց մեծ արժէք ունի իր սա զիտողութիւնը թէ երբեք Տասնաբանեան փոփոխելու կամ ընդարձակելու դիտաւորութիւն չէ եղած: Բարոյագիտութեան ուրիշ ուսուցիչներ ալ, կ'ըսէ, կրնան ունենալ անհատական պատուիրաններէն մեծ մասը, բայց զարմանալին ասոնց համախմբումն է: Ստուգութիւնը որով կ'եղբորնական բաները ժողովուած են՝ աստուածային հեղինակութեան յայտարար

նշան է: Ոմանք կը պնդեն թէ երկրորդ պատուիրանը ետքէն գրուեցաւ, վասն զի ոչ մէկ ժողովուրդ այնչափ կանուխ կրնար այնպէս զարգացած ըլլալ որ տեսանելի նշանակներ գործածելու պէտք չունենար: Սակայն խնդիրը աստուածային յայտնութեան խնդիր է եւ ոչ թէ աստիճանական զարգացման: Պնդէ օձը զոր ոմանք այս առթիւ յիշած են՝ երկրպագութեան առարկայ չէր: Արգելուածն ուրիշ բան չէր, բայց միայն երկրպագելի պատկերի կամ նմանութեան չիւնութիւն: Պատուիրաններէն ուրիշ խնդրի չանցած՝ աղէկ է ուշադրութիւն հրաւիրել սա իրողութեան վրայ թէ, բացառութեամբ չորրորդին եւ հինգերորդին, բոլոր պատուիրաններն ալ բացասական ձեւ ունին, արգելական են: Այս կը զգացնէ թէ մեր բնութեան մէջ չար հակում մը կայ որ զսպուելու պէտք ունի:

Գիրքին յորդորական մասը որ կը գտնուի Ե. գլխուն եւ Ժ. գլխուն միջեւ՝ ապացոյց կը համարուի նորագոյն ժամանակի գրչի մը կողմէ եղած յաւելման: Հարցուած է թէ Ե. գլխուն մէջ Տասնաբանեան տալիս ետեւ ինչո՞ւ գրողն անմիջապէս ձեռնարկած չէ տալ ուրիշ օրէնքներ: Անոր համար որ այդ օրէնքներն հող չեն յայտնուիր իբր թէ առաջին անգամ, եւ անոր համար որ խօսողին նպատակը չէ զանոնք իմացնել, այլ ժողովրդին մտաց վրայ գանձը տպաւորել, Տասնաբանեային յաջորդող յորդորներն յարմար էին ունկնդիրները պատրաստել որ օրէնքներն ընդունին աւելի ուշադրութեամբ եւ անոնց հնազանդելու մեծագոյն բաղձանքով: Անոնք կը կազմեն նաեւ Հնգամատենին կամ Հին Կտակարանին ամենէն գեղեցիկ մասերէն մին:

Բարձրագոյն դասը կ'աւանդուի 2. 4, 5 համարներուն մէջ, ուր սէր առ Աստուած կը ցուցուի կենաց իբրեւ օրէնք: Խօսողը նախ կը ցուցնէ Հրէից կրօնին եւ նախնի ուրիշ ժողովրդոց կրօնին միջեւ գտնուած մեծ տարբերութիւնը: «Մեր Տէր Աստուածը Քի Քի» Տէր է: Բոլոր կրօնները որոնց չնորհիւ հնար է բարոյական բարձր զարգացման հասնիլ միաստուածեան կրօններն են միայն: Քրիստոնէութիւնը միաստուածեան կրօնը է: Քրիստոսի եւ Հոգւոյն Սրբոյ աստուածութեան վարդապետութիւնը հիմնական վարդապետութիւն է, բայց միայն մէկ Աստուած կայ: «Երրորդութիւն» բառը եւ «Աստուածութեան մէջ երեք անձինք» ասացուածը մարդկային ծագում ունին: Գիտենք թէ աստուածային էական ինքզինք յայտնեց իբրեւ Հայր: Որդի եւ Հոգի, բայց ասոնց ներքին յարաբերութիւնը զաղանիք է եւ իբր զաղանիք կ'ընդունինք:

Սակայն թէեւ չենք կարող ըմբռնել Անհոնը, կրնանք սիրել զայն: Կրնանք ընդունիլ սա մեծ ճշմարտութիւնը թէ ան կը սիրէ զմարդիկ անհատ առ անհատ եւ ոչ միայն իբրեւ ժողովուրդ կամ իբրեւ ազգ: Կրնանք զգալ թէ մեր բարձրագոյն պարտականութիւնը եւ արտօնութիւնն է սիրել զայն անհատապէս եւ սիրել բոլոր մեր սրտով: Այսպիսի սէրն է բանաւոր, վասն զի հիմնուած է Աստուծոյ սրբութեան եւ բարութեան իրողութեան վրայ: Առ Աստուած այս գերագոյն սէրը մեր մէջ միակ հաստատ հիմն է սրբութեան եւ երջանկութեան, միակ աղբիւրը՝ որմէ կրնայ բխլ կատարեալ մարդասիրութիւն:

Այս նոյն գլխուն (2.) մէջ Մովսէս հող կը տանի աղայոց կրթութեան: Կրօնական

հրահանգութիւնը շարունական պիտի ըլլար եւ պիտի ստեղծէր միջոցառում մը զոր ազան պիտի չլրնար չնչնէլ։ Եւ հրահանգութիւնը պիտի չլրնար չոր եւ վերացական բնութեամբ մը որ ազայոց անհասկնալի ըլլար, այլ (21-23) պիտի կցորդուէր պատմութեան մը հետ որ պիտի չհասկնար զանոնք եւ միանգամայն պիտի զարթոնցանէր. բարեպաշտութիւն եւ հայրենասիրութիւն։ Հրէից անդուգական հաւատարմութիւնն իրենց կրօնին մեծ մասամբ այս սովորութեան վերադարձի է։ Եւ ոչ մէկ ծնողը կամ ազգ կարող է զանց ընել պղտիկներու կրօնական հրահանգութիւնը, բան մը՝ զոր տալու անոնք միայն յարմար են որոնք կը սիրեն իրենց Տէր Աստուածը։ Ծակաւորոյցի համար աչքերու մէջմեղ կապուած կամ տան զրանդեաց վրայ գամուած խօսքերուն նման (համար 8, 9) ընտանեկան սեղանը եւ բարեպաշտական հրահանգութեան խօսքերը պղտիկներու մտաց առջեւ պահելու են ճշմարտութիւնը։ Այսպիսի կրթութեան պէտքն աւելի մեծ էր Իսրայելի յաջողութեան օրերուն մէջ (համար 10-13)։ Յաջողութիւնը շատ ազգեր հոգեւոր անտարբերութեան առաջնորդած է եւ կորսնցնել տուած է կրօնային այն եռանդը որով նշանաւոր հանդիսացած էին իրենց պարզակեցութեան ժամանակ։

ՈՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դուք, ով որդիներ, արդարութեան ամէն կանոնով եւ օրէնքով, պարտական էք ձեր ծնողաց ամէն կարելի հոգ տանել ցորչափ ապրին անոնք այդ արածութիւնը տալու ձեզի։ Ծառ տարիներ առաջ երբ դուք կարեւորութիւն մը չունէիք ուրիշներու քով, ձեր ծնողները ձեզի համար ապրեցան։ Յօրեկ եւ գիշեր իրենց սիրտերը սիրով եւ հոգով լեցուն էին ձեզի համար։ Երկար գիշերներ անքուն մնացին ձեր քով։ Հրաւերներ մերժեցին, խոստումներ եւ ժամադրութիւններ եղծեցին, ընթերցումներ զանց ըրին եւ անձնական շահեր մոռցան եւ արհամարհեցին որպէս զի ձեզի ամէն խնամք տանէին։ Երբ ձեր առաջին բառն արտասանեցիք, իրենց խնդութեան դաւաժք լեցուեցաւ։ Երբ կրցաք միայն մէկ քայլ առնել, իրենց թուեցաւ թէ բոլոր աշխարհ գալու եւ հիանալու էր ձեր վրայ։ Իրենց գիրքերը նուիրեցին ձեզ ուրախ եւ երջանիկ ընելու, եւ իրենց երջանկութիւն եւ օրհնութիւն համարեցան սիրով ձեզի ծառայել։ Զեր ծնողներուն հատուցում ընել սորվեցէք։ Անոնց բարութիւն ցուցէք բարութեան փոխարէն, բարիք՝ բարիքի փոխարէն, սէր՝ սիրոյ փոխարէն։ Անոնք սկսած են ձերութեան առանձնութիւնը ճաշակել։ Սուրբ յիշատակներն այն օրերուն, երբ իրենց ժամանակին կարեւոր մէկ մասը ձեզի կը նուիրէին, թող մղեն ձեզ ալ ձեր ժամանակին կարեւոր մէկ մասը իրենց նուիրել։ Դուք անոնց խնամք կը պարտիք խնամքի տեղ, երեկոյեան հսկումներ երեկոյեան հսկումներու տեղ։ Հատուցէք այս նուիրական պարտքը, եւ այսպէս ձեր տանը մէջ որդեական գութ ցուցէք «որ ան է բարի եւ ընդունելի Աստուծոյ առջեւը»։

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՏԱՐՐԸ

Երկրպագելու եւ եկեղեցի երթալու խնդրոյն վրայ երկու տեսութիւններ կան որ կրնան անուանուիլ անհատական եւ ընկերային։ Նախ մարդ եկեղեցի կ'երթայ վասն

զի կ'ընդունի թէ հոգեւոր պաշտամունքը այն միջոցն է զոր Աստուած սահմանած է հոգեւոր կեանքը մշակելու համար։ Կը զգայ թէ այդ խնդիրը միայն իրեն եւ իր Արարչին վերաբերութիւն ունի, եւ թէ ընկերութիւնը եւ աշխարհի բոլոր սովորութիւնները բնաւ իրեն չեն խառնուիր կեանքի այդ ճիւղին մէջ։ Ինք կը ջանայ կատարել իր պարզ պարտականութիւնն առ Աստուած եւ, ժողովուրդէն իմացող ըլլալ թէ չըլլայ, ինք Հօրը հետ այդ հաղորդակցութեան մէջ կը գտնէ բաւական գոհունակութիւն։ Կենսական եւ հիմնական ճշմարտութիւն է այս սկզբունքը։ Բայց կայ նաեւ նոյնչափ հիմնական երկրորդ սկզբունք մը, որ չլրնար մոռցուի, եւ է ընկերական տարրը։ Մեր Տէրը այս աշխարհը գալուն նպատակներէն մէկն էր մարդոց ընդհանրական եղբայրութիւնն հաստատել։ Եկեղեցին Աստուծոյ ընտանիքն է։ Ուստի քրիստոնեաները եղբայր եւ քոյր են։ Սրբոց հաղորդութեան վարդապետութիւնը քրիստոնեական կրօնին էական մէկ մասն է։ «Աստուծոյ քովը աշտուրթիւն չկայ» եւ իր թագաւորութեան մէջ կը փչրուին ընկերութեան եւ դասակարգի պատուարները։ Յայտնի է ուրեմն թէ հաւասար կարեւորութիւն ընծայելու ենք եկեղեցւոյ անհատական տարրին եւ ընկերական տարրին։ Ամենէն ջերմեանդ քրիստոնեան անձնասէր է եթէ միայն իր հոգեւոր շահերուն վրայ կը խորհի։ Սակայն իրողութիւնը սա է թէ կատարելապէս հոգեւոր անձինք, որ ամենէն աւելի կ'օգտուին պաշտամունքէ, անոնք են որ Աստուծոյ տանը մէջ եղող օտարականին եւ անարգութեան ձեռք կը կարկառեն սիրով եւ կը նային համակրալից աչքերով ինչան իրենց հոգեւոր գաղտնի մերձակոթեան։ Ժամանակակից հեղինակ մը կը գրէ իր մէկ երկասիրութեան մէջ թէ երկիւր ընկերները, ուր որ իրարու հանդիպին՝ զմուխաղաչեցնուին թէ ոսկի փողոցներուն մէջ, զիրար կը բարեւեն սրտագին բարեւներով առանց սպասելու որ նախապէս իրարու ներկայացուին։ Երկնային այսպիսի նշխար մը հոս իյնալով օրհնութիւն պիտի ըլլար։

ՏԱՆ ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐՁ ՃԱՄԲԱՆ

Մինաս եւ Յարութիւն, արհեստով որմնադիր եւ կղմիւտը շարող, միեւնոյն կողմ կ'աշխատէին, եւ որովհետեւ իրենց դէպ ի տուն երթալու ճամբան նոյն էր, մէկտեղ կը քալէին։ Հասան տեղ մը ուր ճամբան երկուքի կը բաժնուէր։ Երկու ճամբաներն ալ գիւղ կը տանէին, Մինաս այդ երկու ճամբաներուն հետաւորը ընտրեց։ «Ինչո՞ւ սա ճամբէն չես երթար, պարոն», աղաղակեց Յարութիւն, «հինգ վայրկեան աւելի կը տեւէ այդ ճամբան»։ «Բայց ամենէն կարճ ճամբան է վերջապէս», ըսաւ Մինաս հանդարտօրէն, «եւ աղէկ կ'ընես եթէ դուն ալ ասկէ գաս»։ «Ոչ, ես չեմ գար աղէկ, ես տուն պիտի երթամ»։ «Ե՛ս ալ տուն պիտի երթամ, եւ անոր համար աս ճամբան բռնեցի»։ «Ատ ճամբան երկայն է», ըսաւ Յարութիւն։ «Չարմատիլ բան մա՛րդ, խելքդ կորսնցուցեր ես, աղէկ հաշիւ չընես»։ «Եկուր հիմա, խօսելով ժամանակ չկորսնցնենք»։ Նայէ, ասկէ երթալուս պատճառը ի՞նչ է։ Իմ բռնած ճամբան վրայ ո՛չ գինեւուն կայ, ո՛չ ալ ընկերներ որ փորձութիւն ըլլան ինձի կայնելու եւ խօսելու եւ գինեւուն մտնելու եւ խմելու։ Ուստի ասկէ երթալով ամենէն կարճ ճամբան բռնած կ'ըլլամ,

վասն զի թէպէտ քանի մը քայլ աւելի քալեմ, խնայութիւն կրնամ ընել լեզուիս նաեւ քաակիս»։ «Պարա՛յ խօսք», աղաղակեց Յարութիւն, խնդալով, «ինչ կ'արժէ այնպիսի մէկը որ որոշած է գինեւունէ անցնիլ, կ'ուզեմ գիտնալ»։ «Ես կ'ըսեմ թէ պակաս արժէք չունի այնպիսին որ երբեք չուզեր անցնիլ անկէ, ոչ ալ տեսնել անգամ։ Դիշեր բարի»։ «Կեցիր, Մինաս, դուն զօրաւոր եւ հաստատամիտ մէկն ես։ Եթէ ես տեղը ըլլայի, կ'ամչնայի այսչափ տկար եւ երկնոտ սեպուիլ, վասն զի ամէն բան փորձութիւն կը համարիս»։ «Հոս նայէ, Յարութիւն, առաւօտուն գործի երթալէ առաջ Սուրբ Գիրքիդ վրայ կը նայի՞ս թէ ոչ։ Եթէ չես նայիր, մտիկ ըրէ բարեկամի մը խրատը եւ սկօ՛է նայիլ։ Զիշդ այս առաւօտ ես Սուրբ Գիրքէս տեղ մը կարդացի որ բոլոր օրը մաքէս չելաւ։ Յակոբու թղթէն էր կարդացածս»։ «Զըլլայ որ մէկը որ փորձութեան մէջ է՝ ըսէ թէ Աստուծոյ կը փորձուիմ»։ Ինչու որ Աստուած չար բաներով չփորձուիր, ոչ ալ ինքը մէկը կը փորձէ։ Սակայն ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն հրապուրուած ու խաբուած։ անկէ ետեւ ցանկութիւնը յղանալով՝ մեղք կը ծնանի, եւ մեղքը որ կատարուի՝ մահ կը ծնանի»։ «Աղէկ, հիմա ասկէ ի՞նչ կ'ելլէ»։ «Ըսեմ թէ ի՞նչ կ'ելլէ»։ Դուն եւ ես գիտենք թէ ի՞նչ է փորձութիւնը, եւ անոր մէջ ինչպէս ալ ենք։ Ես ճշմարիտ յիմար մը կ'ըլլամ եթէ կամովին ինքզինքս նետեմ անոր մէջ քանի որ վտանգը գիտեմ։ Ես պէտք ունիմ ստակի, պէտք ունիմ բնակարանիս վարձքին, քիչ մը պահելու եւ հանդերձի համար։ Ունիմ կին մը որ աղուոր ընթրիք մը պատրաստած է եւ տունը կը սպասէ իմ երթալուս։ Ունիմ նաեւ պզտիկներ, զորոնք իրենց բռնելիք ճամբուն համար կրթելու պարտականութիւնը կը ծանրանայ վրաս։ Զիտրինք թէ մեր գործը կը լինայ երբ կ'աւարտենք մեր տնէ գուրս ունեցած աշխատութիւնները։ Եթէ ոչ՝ պիտի հասկնանք տարբերութիւնը երբ կանչուինք մեր վերջին հաշիւը տալու եթէ մոռնանք թէ պարտիմք բարի ամուսիններ եւ բարի հայրեր ըլլալ։ Դիշեր բարի դարձեալ»։ Եւ Մինաս սկսաւ արագ արագ քալիլ իր ճամբան։

Յարութիւն ձեռուները զրպանը դրած սուր մը սուլեց եւ բարձրաձայն ըսաւ թէ ես իմ ընթրիքս Մինասի տուն հասնելէն առաջ պիտի ընեմ, եւ ինքն ալ իր ճամբան գնաց։

Երեք ժամ ետքը Յարութիւնի կինը Մինասի գուռը զարկաւ եւ հարցուց թէ իր ամուսինը անոր հետ ժամը վեցին չձգե՞ց իր գործը։ Այո, բայց իր գացած կարճ ճամբուն վրայ կար բաղախաղ, խմորուք, եւ Յարութիւն երգեր կ'երգէր եւ իր զգացողութիւնները արագ արագ կը կորսնցնէր, մինչ Մինասի ամբողջ ընտանիքը հանդարտ եւ խաղաղ քուն կը քաշէին։

Վերջապէս երկար ճամբան կարճ ճամբան եղաւ։ Դէպ ի տուն մէկ ուղիղ ճամբայ կայ եւ այդ է Աստուծոյ պատուիրանքներուն ճամբան։ «Անոր պատուիրանքները ծանր բան չեն» զանիկա ճանչցողին եւ սիրողին սրտին։ Մարդոց ամենէն իմաստունն ըսած է, «Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար, ու չարերուն ճամբան մէջ մի քալեր։ Անկէ զգուշացիր, անոր քովէն մի անցնիր»։ անկէ խոսողն ու անցիր» (Առակ. Դ. 14, 15)։

ԳԱՏԱՆՈՐԻՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Պարսիկներուն մէջ ընդհանրացած պատմութիւն մը կայ որ կը յայտնէ իմաստութեան գործութիւնը որով իմաստուն մը յերեւան կը բերէ թագուն բաները:

Դատաւորի մը ներկայացաւ հետաքրքրաշարժ դատ մը: Կին մը կար որուն համար մարդ մը կ'ըսէր թէ իր կինն է, ուրիշ մարդ մըն ալ նոյնպէս կ'ըսէր թէ իր կինն է: Մարդոցմէ մին գեղացի էր եւ միւսը՝ Բըշու, այսինքն գրագիր, էր: Իւրաքանչիւրն ալ կ'երգնուին թէ իրաւունքն իրն է: Կինը լուռ կը կենար պատճառաւ մը: Դատաւորը չկրնալով գտնել ապացոյց մը իրաւունքը մէկուն կամ միւսին ըլլալու մասին, հրամայեց կնկանը որ ժամանակ մը իր կիներուն քով մնայ: Հետեւեալ օրը առաւ կինը եւ յանձնեց գրագիրին եւ հրամայեց գեղացիին ոտքերուն գաւազանի սաստիկ հարձակումներ (թափեր) տալ: Կինը առաջին անգամ ըլլալով խղեց լուռութիւնը, եւ գովեց արդար դատաւորը: Հանդիսատեսներն ալ գովեցին դատաւորին արդարութիւնը, բայց չէին կրնար տեսնել անոր դատաստանին հիմը, ուստի հարցոցին անոր:

«Ըսի կնոջը որ կովը կ'ըսէ», ըսաւ դատաւորը, «եւ չկրցաւ: Յետոյ կաղամարս տուի անոր: Եւ ըսի որ չիտկէր: Առաւ փոքրիկ արծաթ դգալը եւ կաղամարին մէջ քիչ մը ջուր լեցուց: Միայն գրել գիտցող մարդու մը կինը կրնար այս բանն ընել աղէկ կերպով: Ահա տուած վճիռս պատճառը:»

ԻՆՉՊԵՍ ԿԸ ՅԱՋՈՂԻՆՔ

Աւելի քան երեսուն տարի առաջ, երբ Տէյլիտ Մէյտոլ ձամբուց վրայ երկաթագործի խանութ մը ունէր ի Նորուել, Նիւ Եորք նահանգին մէջ, գիւղը վեց հիւսններ եկան մօտակայ տեղերէն՝ նոր եկեղեցիի մը շինութեան համար: Հիւսններէն մին իր մուրճը մոռցած ըլլալով, երկաթագործին խանութին եկաւ հատ մը շինել տալու համար, վասն զի գիւղի վաճառանոցին մէջ իրեն ուզած մուրճը չէր գտնուեր:

«Ինծի լաւ մուրճ մը չիկէ, կրցածիդ չափ աղուոր բան մը», ըսաւ հիւսնը: «Բայց» ըսաւ երկտասարդ երկաթագործը, որ արդէն մտածած էր մուրճերու վրայ եւ գաղափար մը ձեւացուցած էր թէ ինչպէս ըլլալու է մուրճ մը, եւ արհամարհանք մը կը զգար ափսոսութեան դէմ ինչ բանի համար որ ըլլար, «Թերեւս դուք չուզէք գինը վճարել աղուոր մուրճի մը դոր կարող եմ շինել»: «Այո, պատրաստ եմ վճարել, ես աղուոր մուրճ մը կ'ուզեմ», ըսաւ հիւսնը:

Ուստի Տէյլիտ Մէյտոլ շինեց աղէկ մուրճ մը որ լիովին գոհացուց հիւսնը: Հետեւեալ օրը մարդուն հինգ ընկերները եկան, եւ իւրաքանչիւրը ճիշդ այնպիսի մուրճ մը ուզեց, եւ երբ մուրճերը շինուեցան, գործատէրն եկաւ եւ երկու մուրճ եւս ապսպրեց: Այնուհետեւ գեղին վաճառատան տէրը եկաւ երկու երկտասնեակ ապսպրեց, դորս գնեց Նիւ Եորքի վաճառական մը, որ Տէյլիտ Մէյտոլի յանձնարարեց շինել այդ մուրճերէն որչափ որ կրնար: Այդ օրէն մինչեւ հիմա նա կը շարունակէ շինել, եւ հիմա հարիւր տասնըհինգ գործաւոր կը բանեցնէ: Երեք ջանք ըրած չէ հանրութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել իր վրայ, երեք փոխառութիւն ըրած չէ, երեք մրցում ըրած չէ գնոյ մասին ուրիշներու հետ, անոնց մրցում ըրած ըլլալուն

համար: Իր միակ հոգն եղած է կատարեալ մուրճ շինել, եւ այնչափ շինել որչափ կ'ապսպրուի, ոչ աւելի, եւ ծախել պատշաճ գնով:

Տղաք, ինչ գործ որ կ'ընէք, կատարեալպէս ըրէք, բոլոր ձեր կարողութիւնովը, եւ պիտի յաջողիք:

ԱՓՐԻԿԵՒ ՄԵՋ ՊԱՍԻ ԺԱՄԱՅՈՅՆԵՐ
(ՄԷԼԵՆ ՏԵՅԻՐԵՆԻ)

Ափրիկէի բնակիչները ժամացոյցի վրայ գաղափար չունէին սպիտակամորթներուն գալէն առաջ: Ափրիկէցիք չունին ժամերու բաժանում ինչպէս ունինք մենք: Բայց յորմէ հետէ մեր միսինարները Արեւմտեան Կեդրոնական Ափրիկէ, ի Պալլուստու եւ Չիլիպա գացած են, պատի ժամացոյցներ մուտ գտած են մեծ մասամբ բնիկներուն զուարճութեան համար:

Միսիս Բըրի Չիլիպայէ գրելով կը նկարագրէ քանի մը պատի ժամացոյցներու տղայոց վրայ ըրած ազդեցութիւնը: Մեծապէս կը հետաքրքրուէին անոնք ժամացոյցներուն բաներուն եւ մանաւանդ զարթուցիչներուն զարնելուն: Ժամացոյցներուն հասնելուն յաջորդող գիշերը աղաք այլեւայլ ժամացոյցները այնպէս յարմարեցին որ կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ անոնց զարթուցիչները զարնէին կարգաւ, որպէս զի լսէին թէ ինչպէս ձայն կը հանէին եւ տեսնէին թէ ինչ տպաւորութիւն պիտի ընէին երբ միւս աղաք արթննային քունէ: Յայտնի է թէ այդ տուներուն մէջ շատ քուն չկար այդ գիշեր: Ճեղապետներէն մէկը որ իր մարդիկը ծովեզերք զրկած էր խոշոր եւ ութ օրն անգամ մը լարուող ժամացոյց մը բերելու համար, չգիտնալով թէ ինչպէս շիտկուել է զայն, Մ. Եւ Միսիս Բըրի բերաւ «բուժելու» համար, ինչպէս ըսաւ:

Ափրիկէցի պղտիկ մը Սեսափա անուն, շատ զուարճացուց: Այս աղան երբ ժամացոյցը զննելէն ետքը դիպուածով անոր առջեւէն անցաւ, ժամացոյցին ապակի դուռը հայելիի պէս անդրադարձեց գինքը: Սեսափա կայնեցաւ եւ յետոյ պոռաց «Թոփափա» (Մէկդի գնա): Ետոյ Մ. Բըրիի եկաւ եւ հարցուց թէ «Ժամացոյցին մէջ ո՞վ կայ»: Տղան հայելիի վրայ այնքան քիչ բան գիտէր որքան ժամացոյցի վրայ: Բայց տխմար չեն այս պատանիները որոնք այսքան քիչ ծանօթ են քաղաքակիրթ երկիրներուն մէջ տեսնուելու բաներուն: Շատ շուտ կը սորվին իրենց ըսուածները, գիտողութիւններ կ'ընեն իրենց տեսածներուն վրայ, եւ, որ լաւագոյնն է, անոնցմէ շատը իրենց վարմունքը սորվածներնուն կը համաձայնեցնեն. եւ երբ կը սորվին քրիստոնէական ճշմարտութիւններ, կ'ընդունին զանոնք եւ կը ջանան անոնց լուսովը քայլել: Կ'ուզենք տալ անոնց ոչ միայն ժամացոյցներ եւ հայելիներ, այլ այն գիրքը եւս որ պիտի օգնէ անոնց տեսնել իրենց զիրենք ինչպէս որ են, եւ այն աւետարանը որ պիտի կարողացնէ զանոնք շիտակ չափել ժամանակը եւ յաւիտենականութիւնը:

ՓԱՅՏԵՒ ՄԵՏԱՔՍ
(ԼԵՆԻՆ ԹԱՅԻՆ)

Քիչ ատենէն յԱնգղիա Լանքաշիր կոմսութեան մէջ յերեւան պիտի գայ նոր ճարտարութիւն մը այնպիսի յատկութեամբ որ յիշատակութիւնն անգամ յաւետ անտեղութիւն պիտի երեւնայ քան լուրջ ճշմարտու-

թիւն: Ըսել կ'ուզենք փայտի միջուկէն մետաքս շինելու արհեստը: Որքան որ գաղափարը առասպելական երեւնայ ալ, արդէն հաստատուած է թէ մետաքս, կամ մանաւանդ արհեստական մետաքս, հնար է շինել, թէ այդ մետաքսը կրնայ գործածուիլ այն շատ մը նպատակներուն որոնց կը գործածուին բնական մետաքսը եւ ուրիշ բաներ ալ, թէ մասնաւոր կերպով յարմար է գործածուելու բնական մետաքսի, բամբակի կամ բուրդի հետ՝ շինելու համար հանդերձի կերպաններ, ժապաւէններ, ժանեակներ, եւն, թէ արհեստական մետաքսը հազիւ կրնայ զանազանուիլ անկէ որ ցարդ շերամաբուծութեամբ ձեռք կը բերուէր, եւ թէ կրնայ շատ մը աւելի ափսոսանքով ծախուիլ միանգամայն բաւական չափ: Բնական Այս փայտէ մետաքսէն շինուած հանդերձներ եւ ուրիշ բաներ արդէն շատ կը ծախուին ի Լոնտոն ներկայ եղանակիս մէջ գաղղիական նորաձեւութեանց կարգէն եղող ուրիշ գըլխաւոր ապրանքներու հետ:

Չարդիս Գաղղիայէ կու գայ փայտէ մետաքսը: Ի Պըզանտոն ընդարձակ գործարաններ հաստատուած են: Մենաշնորհ ընդունած է Բոնթ Իլէր տը Շառտոնէ, որ հնարիչն է այդ նոր արհեստին եւ առաջին անգամ 1893ին հաստատեց թէ իր փետր առեւտրական յաջողութիւն մը ըլլալու սահմանուած կրնայ ըլլալ: Այդ ժամանակէն հետէ այս նոր վաճառքին խնդրանքը արտադրելու կարողութեան շատ մը աւելի եղած է. եւ ուստի քանի մը ամիս առաջ խորհուեցաւ մեր (Անգղիացուց) ճարտարագործութեանց թուոյն վրայ յաւելում մը ընել, Անգղիոյ մէջ ալ հաստատելով փայտէ մետաքս շինելու գործարաններ: Մետաքսի եւ բամբակի գործարանատէրեր ժողով ընելով վիճաբանեցան Նիւթին վրայ, եւ հուսկ յետոյ Պըզանտոն զրկեցին պատգամաւորութիւն մը որ կը բաղկանար իրենց մէջէն քանի մը անձերէ, նաեւ ճարտարագէտէ մը, բնաւոյժէ մը եւ փաստաբանէ մը, խնդիրը կատարելապէս հետազոտելու համար: Պատգամաւորութիւնը կատարեց իր պաշտօնը, եւ այժմ ընկերութիւն մը կազմուելու վրայ է, որ պիտի կառուցանէ Մանչեսթըրի մօտ 30,000 անգղ. ոսկինոց գործարան մը ուր պիտի պատրաստուի արհեստական մետաքսաթել փայտի միջուկէ՝ ստալանկներու եւ կաւաւգործներու ծախուելու համար, որոնք իրենց արդէն ունեցած մեքենաներովը եւ գործիքներովը պիտի բանին զայն: Արդէն իսկ կազմուած են վեց ընկերութիւններ, յիշեալ գործարանին ամբողջ արտադրութիւնն առնելու համար:

Փայտի միջուկը մետաքս թելի փոխարկելու եղանակը ամենէն աղէկ կերպով կըրնայ պարզուիլ համառօտիւ նկարագրելով ինչ որ արդէն կը գործադրուի Պըզանտոնի մէջ: Այստեղութեան խնայողութիւն մը կ'ըլլայ փայտը ձեռք բերելով իր «թուղթ» կամ «խաւաքարտ» եղած վիճակին մէջ: Առաջին գործողութիւնն է դնել զայն բորակային եւ ծծմբային թթուի մէջ: Այնուհետեւ թթուները կը քամուին մամուլի ճնշմամբ, եւ թղթի նիւթը լիովին կը մաքրուի առատ ջուրով լեցուն տաշտերու մէջ: Յետոյ քիչ մը կը չորցուի, ետքը քանի մը ժամ կը թողուի թաւալող գլանի մէջ որ կը պարունակէ ալքոհոլ եւ եթեր: Այնուհետեւ կ'անցուի քամոցէ եւ թանձր խէժի կերպարանք մը կ'առնէ, յետոյ կը դրուի գլաններու մէջտեղ որոնցմէ օդաւանական

ձնշուով դուրս կու գայ եւ ուժգին կը մտնէ մանարանն իջնող խողովակներու մէջ: Հոս մեքենաները կը նմանին Լանքաշիրի մանող մեքենաներուն, սա բացառութեամբ որ յիշեալ խողովակներէն մէյմէկ հատ մեքենաներուն մէջ մի կարգին մէջ կը մտնեն: Այս խողովակները փոքրիկ գլուխներ ունին սերտիւ իրարու կապակցեալ, եւ մէջ մի գլուխ՝ մէյմէկ ապակի խողովակ, որոնց ձայրագոյն կէտին վրայ կայ ծակ մը այնքան փոքր՝ որ մէջէն անցնող թելերուն գրեթէ տասը հատին թանձրութիւնը հազիւ մարդկային մազի մը թանձրութեան կը հաւասարի: Այս ապակի խողովակները ապակի շերամ անուշով ծանօթ են, եւ անոնցմէ իւր 42,000 խողովակ կը գործածուին գործարանին մէջ:

Վերոյիշեալ գլաններուն մէջ օդաբանական ձնշման գործն է մղել հեղուկ նիւթը ոչ միայն երկաթեայ խողովակներուն մէջ, այլ, երբ փոքրիկ գլուխները անոնց վրայ կ'անցուին, նաեւ մէջ մի ապակի շերամներուն մէջ: Դուրս մղուած հեղուկը հազիւ նշմարուող գնդակիկի մը պէս կ'երեւնայ: Այլիկ մը ասոր կը դպցնէ իր բթամատը որուն կը փակչի հեղուկը, եւ երբ բթամատը ետ կը քաշէ, գրեթէ անտեսանելի թել մը կ'երկնայ, զոր աղջիկը կ'անցնէ ուղղիչներէ (guides) եւ յետոյ թելոցին (սպինն) ցնտոյ մէկիկ մէկիկ կ'առնէ ութ, տասը կամ տասներկու այսպիսի թելեր, շինուելիք թելին թանձրութեան համեմատ, եւ կ'անցնէ նոյն ուղղիչներէն եւ նոյն թելոցին: Երբ այս կ'ըլլայ, զանոնք իրար կը բերէ իր բթամատով եւ ցուցամատով ձնշելով եւ կը դնէ ապակի շերամներուն եւ ուղղիչներուն մէջ: Երբ կէտի մը վրայ, Այս նուրբ թելերը ոչ միայն կը փակչին իրարու, այլ այնուհետեւ միշտ միացած եւ իրարու փակած կը մնան այդ կէտին վրայ, որչափ ատեն որ մեքենան բանի: Այս կերպով ամբողջ գործաբանը շուտով բանելու դիրքին մէջ կը դրուի, եւ թելը չփրթիւր մինչեւ որ թելոցը չլցուի, երբ ինքնիրեն կը փրթի: Թելերը միեւնոյն թանձրութիւնը կ'ունենան: Մնացած գործողութիւնները հասարակ մետաքսեղէնի գործարաններուն գործողութիւններուն հետ նոյն են, բայց ի երկու տարբերութեան: Նախ՝ արհեստական մետաքսը պէտք է որ անկէջ յատկութիւն ստանայ քիմիական գործողութիւններու ենթարկուելէ ետքը, եւ երկրորդ՝ կարծեւ երկու թաւալուն գլաններու մէջտեղ կը դրուին, որոնք կը ձկտեն նաեւ կ'արդուկին զանոնք եւ յառաջ կը քերեն այն բարձրագոյն աստիճանի փայլը որ արհեստական մետաքսին առանձնայատկութիւնն է: Կ'ըսուի թէ այս նոր արտադրութիւնը բնական մետաքսէն շատ մը աւելի դիւրին եւ աղէկ կ'առնէ ներկը: Եւ իրաւ որ Լոնտոն ի ցոյց դրուած անոր քանի մը օրինակներուն գոյները եւ ծայրագոյն աստիճան ձոխութիւնը կը թուէր թէ ուրիշ փափաքելի բան մը չէր թողուր այս նկատմամբ:

Բնական եւ արհեստական մետաքսներուն իրարմէ գլխաւոր տարբերութիւնը վերջինին աւելի փայլուն ըլլալուն մէջ կը կայանայ: Թէպէտ կը տեսնուի նաեւ որ եթէ երկուքէն ալ մէյմէկ թել առնելով քաշենք, արհեստականը բնականէն աւելի դիւրին կը փրթի, բնականին ոյժին իւր 80 հարիւրորդը միայն ունենալուն համար: Հաւանականապէս շատեր ցաւ պիտի դգան թէ բուն իսկ շերամը որ արեւմտեան աշխարհի ժողովրդոց հան-

դերձեղէններուն մէջ այնքան կարեւոր դեր կատարած է վեցերորդ դարու կէսէն հետէ, հեղուկի փոխուած ատաղձին տեղի տալու վտանգին մէջ պիտի գտնուի, թէպէտ աւելի նշանաւոր չէ փայտի միջուկէ հանդերձ չինելու գիւտը քան այն գիւտը զոր Պարսկաստանի միսոնարներն ըրին երբ Չինաստան այցելեցին 1,300 տարի առաջ եւ սորվեցան հիացմամբ թէ հանդերձներ կրնան շինուիլ թրթուրի մը խողակէն:

ԱՅԼԵՒԱՅԼԲ

Ծովուն աղերը բոլոր ժամանակին մէջ կերակրած են անթիւ անհամար ապրող անասուններ որոնք կը վխտային անոր ջուրին մէջ եւ որոնց մնացորդները հիմա կը կազմեն ցամաքներուն ժայռերը կամ տարածուած կը կենան անծանօթ թանձրութեամբ խաւերով Ուկրաինոսին 443,000,000 քառ. մղոն յատակին աւելի քան 66,000,000 քառ. մղոնին վրայ: Տուած են ցամաքին խորտուելոց ժայռերը եւ ծովուն բոլոր բնակիչները, եւ ներկայիս մէջ միջակ հաշուով հարիւրին 3½ աղիութեամբ 290,700,000 խորանարդ մղոն ջուրին մէջ որ կը բաղկացնէ Ուկրաինոսները, 90,000,000,000,000,000 տակառաչափ կամ 10,173,000 խորանարդ մղոն աղ կայ: Այս բաւական է ծածկելու երկրագունդի բոլոր ցամաքները 1,000 ոտք խոր աղի միօրինակ խաւով:

Նիւ Եորքի մէջ երկու հանրածանօթ բժիշկներ կը փորձեն նոր թմրեցուցիչ մը, զոր գործածելով կը յուսան բոլորովին ջնջել անզգայացման բազում վտանգաւոր եւ զգուշի աղբեղութիւններ որ յառաջ կու գան ընդհանրացած մեթոմներէն: Այս նոր գիւտին մէջ գործածուած նիւթերն են զուտ թթուածին եւ եթեր, եւ կը հաւաստուի թէ այս երկուքին պատշաճ բաղադրութեամբ մարդ կրնայ դուրսիւ անզգայացման վիճակի մէջ իր վրայ գործողութիւն կատարելու նպատակաւ՝ առանց երկիւղ կենալու թէ մահ կամ կազմութեան անմիջական տկարութիւն կը պատահի:

Բրիտանական դրամագլուխը Հնդկաստանի մէջ ահաւոր նախանձորդ կը հանդիսանայ բուն Մեծին Բրիտանիոյ բամբակեղէն հիւսուածեղէններուն եւ կերպաներուն: Հնդկաստանու մէջ 1893ին բամբակի 430 գործարաններ կային, որոնց մէջ 120,000 հոգի կ'աշխատէին, եւ իւր 3,500,000 իւ կը գործածուէր:

Ագարակապաններու շահեկան արդի գիտութեան ուրիշ մէկ հնարագիտութիւնն է միջատներու հիւանդանոցը Քանսասի Համալսարանին Փրոֆէսոր Պրանք Հ. Սնոյի խնամքին ներքեւ: Այս պարագային մէջ նպատակը չէ հիւանդութիւն բուժել, այլ ծաւալել: Հոնձքերն ապականոց միջատները արհեստականապէս հիւանդութիւններու պատուաստ կ'ընդունին եւ յետոյ երկրագործներուն կը տրուին, որոնք իրենց արտերուն մէջ կը ցրուեն զանոնք եւ այսպէս տարափոխիկ ախտ մը կը ծաւալեն միջատներուն մէջ: Անցեալ ամառ Քանսասի մէջ միայն 3,000 երկրագործներու տրուեցան հիւանդ միջատներ:

Հիւսիսային Բեւեռի մասին ամենէն շահեկան հարցը սա է թէ արդեօք մարդկային էակներ կը գտնուին անոր մերձականները: Թէ այդ բանը բոլորովին անհաւանական չէ, կրնայ մականբերուիլ սա իրողութենէն որ հիւսիսային լայնութեան 68

աստիճանին վրայ կը գտնուի Սիպերիոյ վերքոժանսք քաղաքը: Այսու ամենայնիւ մարդկային կեանքն ո'րքան անստոյգ ըլլայ ալ, անվիճելի իրողութիւն է թէ չհետադատուած բեւեռային սահմաններուն մէջ այլեւայլ կենդանիներ կը բնակին: Վարդագոյն ձայր, երկու տեսակ «էնոպոյզ» նաեւ տեսակ մը բադ հասկցուած է թէ կը բազմանան հոն: Դարձեալ, զօրաւոր պատճառ կայ հաւատարմութէ ձուկը առատ է բայց Բեւեռային Ծովուն մէջ, եւ հաւանականապէս ծաղիկներ ալ այնքան առատ՝ որքան կը գտնուին ի Սփիցպէրկ, մամուռներ եւ նմաններ, նաեւ ծաղիկ բացող բոյսեր, ինչպէս՝ դեղին արջային խաշխաշը:

Փոփօլը Սայնս Նիւ-դի մէկ թղթակիցը կ'ըսէ թէ հասարակ նամակի թուղթը ծաղիկով բալխիր մը ձեւացուց եւ անոր լծեց տեսակ մը մարախ որ Քէյթֆօլդ կոչուի, եւ բալխիրը բնուաւորեց տեսակ տեսակ բաներով: Տեսնուեցաւ որ միջատը բալխիրէն դատ կարող էր քաշել երեք մատնաչափ լայն եւ չորսուկէս մատնաչափ երկայն տառնեղու թերթ թուղթ, խոշոր պտուտակ (սփո) մը, երկու պողպատեայ գրիչ, երկու ունկի (իւր 16 տրամ) կշռող քար մը եւ երեքուկէս կապարեայ գրիչ: Երբ ծանրութիւնն այնքան աւելցաւ որ անկարելի էր քաշել, միջատը իր ոտքերը առջեւի սեղանին շրթունքին դրաւ իւրեւ աւելի լաւ կոտանի մը, եւ երբ ուրիշ ծանրութիւններ ալ աւելցուեցան, ինքն ալ ոտքերուն փակչելու կարողութիւնը աւելցուց՝ բերնովը թրջելով զանոնք:

Անգղիական լրագրի մը մէջ կը պատմուի թէ մարդ մը նապաստակի ձագ մը բռնելով կողովի մը մէջ դրաւ, ուր դրաւ նաեւ կատու մը իր ձագերով: Կատուն սիրով կը նայէր իրեն խնամքին յանձնուած նոր ձագը, որ կը թուէր թէ ինքն ալ փոխադարձաբար կը սիրէր կատուն: Վերջապէս մանկական օրերը երբ անցան, մայր կատուն սկսաւ ձագերուն մուկ բռնել սորվեցնել: Որդեգրուած ձագը յաջողութիւն չցուցուց սորվելու մէջ, եւ մայր կատուն կը ցուցնէր թէ սիրտը նեղացած էր սորվեցնել չյաջողելուն համար: Օր մը նապաստակը եւ կատուն մէկտեղ դրուեցան մարգագետնին վրայ: Նապաստակը սկսաւ խոտ ուտել: Կատուն ժամանակ մը դիտեց զանիկա, եւ յետոյ մէկգի դարձաւ, պարզապէս ցուցնելով թէ հասկցաւ որ խաբուած էր:

Առաջին նայուածքով կը թուի թէ կապակցութիւն չկայ ծովուն ալիքներուն ջախջախութեան եւ օդին ելիկտրական վիճակին մէջտեղ: Բայց մօտեւոյ կատարուած հետազոտութիւններ կը ցուցնեն թէ ալիքներուն փշրումը եւ ջուրերուն ցրուումը դրական ելիկտրականութիւն կու տան մթնոլորտին: Ծովեղբերներն այցելողները գրգռում մը կը զգան օդին մէջ պարունակուած օշունչն յառաջ եկող, որուն ներկայութիւնը փըշուած ալիքներէն արձակուած փրփուրին ելիկտրականացուցիչներգործութեանը կ'ընծայուի:

Մաթեմատիքական հաշիւները կը ցուցնեն թէ երկաթէ նաւ մը փայտեղէն նաւէ մը հարիւրին 27 համեմատութեամբ պակաս կը կշռէ, եւ նոյն ընդարձակութեամբ փայտէ նաւու մը կրած մէջ մի 100 տակառաչափին դէմ 115 տակառաչափ կը կրէ, երկուքն ալ միեւնոյն ջուրին վրայ գտնուելու պայմանաւ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԺՈՂՈՎԱՐԴԱԿԱՆ ՈՃ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ
(Ծար. «Աւետարան» 30 էջէն եւ վերջ)

Գ. Կարելի էլա՞նք շա՞նք խօսակցութեան չն առաջ Գիտենք թէ հասարակ մտքեր վարժ չեն ըստմանդի խորհրդածութեանց, ոչ ալ երբ կար հայեցողութեանց: Այլ շատ վարժ են խօսակցութեան, յորում կը հրահանգուին ամէն օր: Այսպիսիներ զոր օրինակ չեն ի միտ ածեր թէ իրենց պահանջն ի՞նչ է, եւ զայն ի՞նչ փաստերով պիտի հաստատեն, ու առարկութեանց ի՞նչ պատասխաններ պիտի տան: Հապա կը խորհին թէ իրենք ի՞նչ պիտի ըսեն դատաւորին, ան ի՞նչ պիտի ըսէ իրենց, ի՞նչ պատասխան պիտի տան անոր: Ան որ սանկ ըսէ, ես ալ նանկ կ'ըսեմի ձեռով կը խորհին: Ըսի, ըսաւ, ըսինք, ըսինի զէմքով կը պատմեն: Այս է ժողովրդական մտաց խորհելու կերպ, ուստի այս կերպով խօսելու են անոնց բան հասկըցնողներ:

Քրիստոս, որ սքանչելի հրապարակախօս էր, իր բանից կարելի եղածին չափ վերջին ծայր խօսակցութեան ձեւ կու տար: Զոր օրինակ, «Լսեր էք որ ըսուեցաւ, բայց ես ձեզի կ'ըսեմ» «Կոյր փարիսեցիք, դուք կ'ըսէք...» «Կեղծաւոր, առաջ աչքիդ դեւանն հանէ» Ասոնք ձեւեր են նիւթը խօսակցութեան՝ դիմառնութեան վերածելու: Գիտենք թէ իր բանից եւ ճառից շատերն եղան այլոց հետ իրօք խօսակցութեամբ: Նա՛ թէ շատ մը ճշմարտութիւններ կը ներկայէր առականերով, որք ունին ձեւ խօսակցութեան: Այսպիսիք են առականեր անիրաւ տնտեսի, յիմար մեծատան, աղքատ Ղազարոսի եւ անառակ որդւոյն:

Այս խօսակցութեան կամ տրամախօսութեան ձեւն առած են նաեւ իսկական պատմութիւնք: Անոնց պատմիչը չեն խորհրդածեր, չեն իրենց մտածումը պատկերեր, այլ իրան կը բերեն ի՞նչ որ այլք ըսեն: Զեն ըսեր օրինակի համար թէ Քրիստոս հովն ու ծովը սաստեց, որով հանդարտեցան, եւ բազումք սքանչացան: Հապա կը պատմեն թէ Քրիստոս հովուն, ծովուն ըսաւ, ... եւ անոնք լռեցին եւ հանդարտեցան: Ուրիշներ ալ ըսին, եւն:

Այսպիսի տրամախօսական ձեւ կու տան նոյն իսկ փաստաբանութեանց եւ ճառերու: Նշանաւոր է փաստաբանութիւն Հնովմայեցւոց թղթոյն Ա.-ԺԱ. գլխոց: Ուր սակայն տրամաբանութիւնն է տրամախօսութիւն, առարկութիւն եւ պատասխան, դիմառնութիւն եւ դիմախօսութիւն: Այս ձեւով ընթերցողք եւ լսողք ոչ միայն որոշ կ'ըմբռնեն խորհրդոց զանազանութիւններն ու տարբերութիւնները, այլ եւ այն խորհուրդներ՝ տարբեր դիմաց վրայ կը մարմնանան, կը թանձրանան, եւ որպէս թէ աչաց կը ներկայանան: Ըստ այսմ Պողոս անդ թ.-ԺԱ. գլխոց մէջ կը խօսի Աստուծոյ նախախառնութեան վրայ ընդհանրապէս, եւ Հրէից ըրածներուն վրայ մասնաւորապէս: Հոն տարբեր խորհուրդք քրիստոնէից եւ Հրէից վրայ կը թանձրանան, հրեայ առարկունքը բանք ի գետին կ'անկանին: Վերջապէս երկու կողմանք միանգամայն կը խոնարհին եւ հիացմամբ կը դռնեն: «Ո՛վ խորք մեծութեան եւ իմաստութեան եւ զիտութեան Աստուծոյ, որպէս առանց քննելոյ են դատաստանք նորա, եւ առանց գննելոյ են ճանապարհք նորա: Զի ո՛վ գիտաց զմիտս Տեառն, կամ ո՛վ խորհրդակից եղեւ նմա...»

Զի ինձանէ եւ նովաւ եւ ինոյն ամենայն նմա փառք յաւիտեանս: Ամէն»

Դ. Սրբի լեզու հրեշտակ: Սուրբ Գրոց գրուածք են հրահանգութիւնք աստուածապաշտութեան: Այլ այս երկու տեսակ պարտուց կատարման արգելք են՝ մոլի սէր անձի եւ բուռն կիրքեր սրտի եւ մարմնոյ: Արդ ներշնչեալ հեղինակներ քաջ գիտելով թէ «սիրտն է ամենախաբբայ եւ խիստ չար», գիտեն թէ ամէն ոք ունի սրտի հիւանդութիւն: Վասն որոյ զսիրտ առողջացունել եւ սրբել կ'աշխատին, որպէս կ'երեւի մանաւանդ Նոր Կտակարանի մէջ: Հապա գուն գործեն իրենց բանիւ ազդել անզգայ սրտի: Ասոր համար պէտք լինի գործածել սրտաբուխ դճացման լեզու՝ եւ սրտի ուղղեալ ի ձեւն իմացականութեան: Որպէս Քրիստոս ի դէմս Երուսաղեմայ գոչէր ազգին Հրէից. «Ո՛վ Երուսաղեմ՝ Երուսաղեմ, որ մարգարէները կը սպաննէիր, ու քեզի խրկուածները կը քարկոծէիր, քանի՜ անգամ քու տղաքներդ ժողովել ուղղեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը թեւերուն տակը կը ժողվէ, եւ դուք չուղեցիք: Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ» (Մատ. ԻԳ):

Ճշգրտան եւ կարճախօս փաստաբան յատենի արդարութեան կը խօսի տրամաբանական ոճով, ուր մէն մի բառ եւ բան ունին թուական չափ եւ անձուկ սահման: Բրոֆէսորն ալ ի դասախօսութեան անդ գիտական խնդրոց՝ զգուշութեամբ կը սահմանէ ամէն թէսութիւն ու պայման: Բայց սրտակից բոխիկներ երբ խօսին անհնազանդ հիւանդի եւ անոր հոգատարի, զորս կ'ուզեն համոզել տրուած պատուէրներ ճշդիւ կատարելու, կը խօսին զգուշաւոր չափազանցութեամբ մը: Ըստ ճանաչման հեղինակի Սուրբ Գրոց՝ ամէն ոք անտեսեալ է սրտի մահացու հիւանդութեամբ, եւ գովամակ է տրուած պատուէրներ պահելու, որով սակայն երթան պիտի կորստեան յաւիտենից: Եւ ըստ տեսութեան այս աստուածզգաց հեղինակաց՝ արդէն իսկ ամէն ոք է ի մահ սրտի եւ մտաց, որոյ վրայ կ'ազդեցին եւ սրտայոյզ կը խօսին: Այսպիսի սրտեր ապաքին յանչափս կը զեղանին, եւ կարի յաճախ իրենց բանք կը նմանին արտայայտութեան Դաւթի, որ կ'ողբար ընդ մահ սիրելի որդւոյն, թէպէտ ապստամբ:

Այս ոգւով Մովսէս կ'աղօթէր առ Տէր, «Ո՛հ, աս ժողովուրդը մեծ մեղք գործեց... բայց հիմա թէ որ անոնց մեղքերը կը ներեաներէ, եթէ ոչ՝ կ'աղաչեմ աւրէ զիս քու գրած գիրքէդ» Այս ոգի կրող սրտի գրիչ հարկաւ կ'ըլլայ արտայայտութիւն սրտի քան տրամաբանութիւն մտաց: Սամուէլ եւս, որ վշտաբեկ կը սգար Իսրայէլի տան վրայ, սրտայոյզ գրեց պատմական գէպերն իսկ: Մարգարէք եւս, որ շատ բան խօսեցան եւ գրեցին, ունէին ոգին Երեմիայ, որ կ'աղաղակէր. «Երանի՜ թէ գլուխս ջուր՝ ու աչքերս արցունքի աղբիւր ըլլային, որ ցորեկ ու գիշեր լայի իմ ժողովրդեանս... համար» Ապաքին այս ոգւով էր որ երբ Յիսուս թափորով Երուսաղեմ կ'երթար, «քաղաքը տեսնելով լացաւ անոր վրայ, եւ ըսաւ, զոնք աս քու օրուանդ մէջ գիտնայիր քու խաղաղութիւնդ, բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերդ» Առաքեալք եւս, որ շատ խրատներ աւանդեցին եւ թղթեր գրեցին, ունէին ոգին Պողոսի, որ պարտաւորեալ էր գրել առ Հռովմայեցիս, թէ «ստոյգը կ'ըսեմ Քրիստոսով ու չեմ ստեր... որ մեծ տրտմութիւն է ինձի՝ ու իմ սրտիս անպակաս

ցաւ: Քանզի ես ինքնս կը խնդրէի նշոված ըլլալ Քրիստոսէն՝ իմ մարմնոյ կողմանէ եղբայրներուս ու ազգականներուս համար»

Այսպիսի ոգիներու արտայայտութիւնք, ինչ տեսակ բան եւ գրուածք ալ ըլլան, չեն կրնար լինիլ չոր եւ տրամաբանական: Եթէ պաղ սրտերու եւ գուլ մտաց չափազանց իսկ երեւին անոնց բանք ոմանք, սակայն են անկեղծ արտայայտութիւնք սրտից: Այսպիսի ոգւով ու լեզուով կ'օրհնեն ծնողք իրենց որդիքը: Զոր օրինակ Ակնցի մայրեր կ'ըսեն, «Արեւդ մարը չը մանէ (չը մեռնիս), հող բռնես՝ ոսկի դառնայ, քարն երթաս՝ կանաչ ըլլայ» Սրտի լեզուով է որ եղբարք իրենց տառապեալ քոյրերու կ'ուխտեն, «Կեանքս քեզի համար է» Սրտի լեզուով էր որ Պետրոս Փրկչին ըսաւ, «Տէր, ես պատրաստ եմ քեզի հետ բանտը երթալու ալ, մեռնելու ալ» Գորովալից սրտի լեզուով էր որ իսաչին Յիսուս կ'աղօթէր զինք յաշողներուն՝ յիսերիմ թշնամեաց համար. «Հայր, թող սոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն» Հաւատացելոց համար ալ կ'ըսէր, «Հայր... անոնց համար ես իմ անձս կը սրբեմ [կը նուիրեմ], որ իրենք ալ ճշմարտութիւնով սրբուած ըլլան... սրբէ անոնք քու ճշմարտութիւնովդ»

Այսպիսի զգայուն սրտից արտահոսումները որքան զեղուն ըլլան՝ այնքան կտրուկ կը լինին: Այս հոսանաց առջեւէն կը վերցուին տրամաբանական պայմանք եւ քերականական բառք: Կը վերցուին պատճառաբանութիւնք, կը մնան միայն անոնց արգիւնքն եւ հետեւութիւնք: Կը թափին քերականական շաղկապներ եւ մակբայներ, մինչ իսկ տէր բայի եւ սեռի խնդրք: Կը մնան մի միայն սրտառուչ բառք եւ բանք, որք նոյնութեամբ՝ գէթ այլազան կը կրկնուին: Ասոնք պաղ մտաց կ'երեւին դանդաղանք, այլ ո՛չ. անոնք կը լինին թոխք օրով կը սլանան արագ ուրիշ խորհրդոց: Ասոնց անցնելու շաւիղը չկրնար մէկէն տեսնել միտքը, եւ չկրնար անսայթաք հետեւիլ անոնց: Այսպէս սրտի լեզուն յաճախ կ'առնու Սաղմոսաց կերպարան, մարգարէական ճառից ոճ եւ առաքելական թղթոց լեզու:

Սուրբ Գրոց պատմական հատուածք իսկ քիչ շատ այս բուռն ոգիէ ազդեցութիւն են ընդունած: Ուստի զանոնք իմանալու լաւագոյն կերպն է ունենալ այն ոգին որով գրուեցան՝ ներգործուիլ ի չնորհաց Հոգւոյն Սրբոյ, որով շարժեցան ներշնչեալ սրտերու մատուցը:

Նիկոմիդիա

Ա. Մ. Ի. Գ. Ա. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.

Ա Զ Դ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԳՈՒԼԷՅ ԱՂԶԿԱՆՑ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Վարժարանիս վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 15ին: Կը սպասուի որ գերշնթիկ աշակերտուհիները ներկայ ըլլան 14ին: Վարժարանիս գիրքն առողջաբար է: Վարժարանական ընթացքին կանոնաւոր ուսուցման համար ամէն առաւելութիւններ ապահովուած են: Երաժշտութեան եւ լեզուի դասեր կ'աւանդուին եւ կատարեալ խնամ կը տարուի ուսանողներին: Աւելի տեղեկութիւն կարելի է ստանալ վարժարանս գիմելով սեպտ. 15ն ետեւ, կամ նախագահ Միս Փէթրիքի գրեթէ Պայպըլ Հատուի միջոցաւ:

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 8ին, Պայպըլ Հատուի մատարան մէջ: Աղօթքի նիւթն է Դան. Գ. 18:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յուլիս 20 ըստ Յուլ. եւ օգոստ. 1 ըստ Լատ. 1896

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ձարը եւ Ձարուհին ի մօտոյ պիտի այցե-
լեն Նիժնի Նովկորոտի մեծ տօնավաճառը :
Այս առթիւ նահանգին կառավարիչն հե-
տեւեալ յայտարարութիւնն հրատարակեց .
«Ամենուս պարտականութիւնն է մեր հա-
ւատարմութեան արտաքին զգացումներն
յստակօրէն յայտնել ռուսական հողին կայսե-
րական տիրոջ երբ մեր քաղաքը ժամանէ :
Որպէս զի այն ժամերը զորս կայսերա-
կան ամուր մեզի հետ պիտի անցնէ՝ հա-
ճելի յիշատակ մնան իրենց քով, քանի մը
խնդիրք կ'ուղղեմ Նիժնի Նովկորոտի ժո-
ղովրդեան : Որպէս զի Ձարը եւ Ձարուհին
տեսնեն իրենց ժողովուրդը, եւ ժողովուրդն
ալ տեսնէ իր վեհապետը եւ վեհապետու-
հին, բոլոր փողոցները որոնցմէ պիտի անցնի
կայս. ամուր՝ զօրքէ եւ ոստիկան զինուորէ
զերծ պիտի ըլլան : Բայց կ'աղաչեմ եւ
կը յորդորեմ ժողովուրդը՝ լաւ շարժիլ եւ
բարեկարգութիւն պահել : Ուստի կը խնդրեմ
որ փողոցներու մէջ անցքը բաց թողուն եւ
կապերտ կամ հանդերձ չձգեն կայս. կառ-
քին ներքեւ, ինչպէս ընել սովորութիւն էր
ուրիշ անգամներ : Կը խնդրեմ, դարձեալ,
որ աղերսագիր եւ ծաղիկ չնետեն կայս.
կառքին մէջ :»

—Հաւանականութիւն կայ որ Ամերիկայի
ժողովրդականները, որ արծաթի ազատ
դրամահատութեան նկատմամբ իրենց կու-
սակցութեան համաժողովին կողմէ ընդուն-
ուած քաղաքականութեան չեն հաւանիր,
նախագահական ուրիշ ընտրելի մը անուա-
նեն ոսկեգրամի ջատագով եղող ժողովրդա-
կաններուն իբրեւ ներկայացուցիչ : Այս
նպատակաւ համաժողով մը պիտի գումարի
սեպտ. 2ին : Կը կարծուի թէ այս կերպով
ժողովրդականներուն քուէն պիտի բաժնուի
եւ Մր. Մաքսիլիի ընտրութիւնն աւելի
ստոյգ պիտի ըլլայ :

—Մ. Անտրէ Սփինգերկէ հեռագրեց յու-
լիս 18 թուականով թէ օդապարիկով Հիւ-
սիսային Բեւեռը երթալու պատրաստու-
թեան գործն արագ կը յառաջդիմէ եւ թէ
օդապարիկը լեցնելու գործը տեղի պիտի
ունենայ յաջորդ շաբթուն, երբ չուն պիտի
սկսի եթէ հովը նպատակաւ ըլլայ : Ըստ
այդմ, օդապարիկն հաւանօրէն ճամբայ ելած
է ասկէ շաբաթ մը առաջ :

—Սլանդորի վիէննայի թղթակիցը կ'ի-
մանայ արժանահաւատ աղբիւրէ թէ Նա-
փոյի իշխանը, գահաժառանգ Իտալիոյ,
նշանուած է Մոնթէնէկոյի Նիքոլա իշխա-
նին չորրորդ աղջկան Հէլէնա իշխանուհին
հետ, զոր տեսաւ Ձարին թագադրութեան
հանդիսին առթիւ : Այս լուրը հեռագրով
կը հերքուի, բայց հերքումը կրնայ լոկ
նշանակել թէ դեռ պաշտօնապէս չզեկուց-
ուի Նշանախօսութիւնը :

—Կամպէթթայի բարեկամը, Մ. Էօթէն
Սփիւլէր, յուլիս 23ին մեռաւ 61 տարեկան :
Մ. Սփիւլէր Կամպէթթայի հետ Փարիզէ մեկ-
նեցաւ օդապարիկով երբ քաղաքը պաշարուե-
ցաւ Գերմանացիներէն : Նախ անուանի եղաւ
օրագրութեան մէջ եւ քանի մը տարի
խմբագրապետ եղաւ Ռէֆրէպլի Ֆրանսէի :
Վարեց Հանրային կրթութեան նախարարի
եւ Արտաքին գործոց նախարարի պաշտօն .
վարչապետութիւն ալ առաջարկուեցաւ ի-
րեն, բայց մերժեց ի նպաստ Մ. Քաղիմիր

Փէրիէի : Հաստատապէս հակառակեցաւ Պու-
լանժէ զօրավարին եւ նշանաւոր դեր խա-
ղաց Պուլանժէականութիւնը նուաճելու մէջ :
Իբրեւ կրթական նախարար ճառ մը խօսե-
լով ծանոց թէ կառավարութիւնն ընդգը-
կած է եկեղեցւոյ հետ հաշտ ընթանալու
նոր քաղաքականութիւն մը : Այդ ճառը
չատ մը մեկնութեան առիթ տուաւ : Հան-
գուցելոյն թաղման ծախքը կառավարու-
թիւնն ըրաւ : Արտաքին գործոց նախարար
Մ. Հանոթօ այդ առթիւ ճառ մը խօսեցաւ
ի դիմաց կառավարութեան : Յանձին Մ.
Սփիւլէրի Ֆրանսա կը կորսնցնէ իր ամե-
նէն կարող եւ արժանի դաւակնութիւն մին :

—Հնտախտի համաճարակը կը շարունակէ
թեթեւաւ Եգիպտոսի մէջ : Յուլիս 21ին
բռնուեցան 142 հոգի եւ մեռան 124 : Մին-
չեւ յուլիս 23 մեռած են 19 անդղիացի եւ
183 եգիպտական զօրք : Նորագոյն հեռագիր
մը կը ծանուցանէ անդղիացի երեք սպայից
մահը : Նեղոսի ջուրն սկսած է արագ բարձ-
րանալ : Անդղիական շողեւնաւորը կարող
պիտի ըլլան քանի մը օրէն ջրվէժներն ել-
լել : Գահիրէէ կը հեռագրուի թէ յուսալի է
որ քիչ ժամանակէն Գասալա Եգիպտոսի
թողուի Իտալիոյ կողմէ : Այդ պարագային
մէջ Սուաքիմէ եկող զօրքեր զայն պիտի
գրաւեն :

—Ուէյլըր զօրավարը Քուպայի վրայ խօ-
սելով կ'ըսէ . «Եթէ կղզւոյն համար ընտ-
րուէր կառավարութիւն մը, որ ըլլար
Սպանիոյ կառավարութեանն որչափ որ կա-
րելի է անկախ, պատերազմին առջեւ կրնար
առնուիլ :» «Իմ կարծիքով» կ'ըսէ, «նեւ-
կայ ժամանակը գէշ ընտրուած է բարենո-
րդման ձեռնարկելու համար, բայց եթէ
սպանիական Խորհրդարանը որոշէ ձեռնար-
կել, ես բոլոր կարողութեամբ պիտի աշ-
խատեմ բարենորոգում մուծանել :» Իր նա-
խորդը, Մարթինէզ Քամիոս մարաշխտ, ալ
աւելի համարձակ կերպով խօսեցաւ : «Պիտի
չզարմանամ», ըսաւ, «եթէ Ուէյլըր զօրավարը
պարագաներէն ստիպուելով Քուպայէ քաշ-
ուի շատ չանցած : Գործին պատասխանաւոր-
ութիւնը շատ մեծ է : Երբ առաջին անգամ
Քուպա դացի, կը կարծէի թէ քանի մը զօր-
քով գիւղէ գիւղ երթալով պիտի կրնայի
ապստամբութիւնը նուաճել, բայց սխալած
էի : Ներկայ կացութիւնը չկրնար պահ-
պանուիլ : Սպանիա պիտի պարտաւորի տա-
րին հարիւր միլիոն տոլար ծախսել կղզւոյն
մէջ գտնուած արդի բանակը պահելու հա-
մար, եւ որովհետեւ հունձքերը շարունակ
կը փճացուին, փոխարինութիւն չկայ ընաւ :»

—Միջազգային հեռագրական համաժողո-
վը Պուտայիէթի մէջ եօթը շաբաթ ի նիստ
գումարելէ ետեւ իր աշխատութիւնները
վերջացուց անցեալ չորեքշաբթի : Նոյն օր
անասուններու անդթութիւնն ընել արգելող
ընկերութիւններու միջազգային համաժո-
ղովը փակուեցաւ վիէննայի մէջ : Համա-
ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բողոք
մը Սպանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ կատարուած
ցլամարտերու շարունակման դէմ :

—Սահմանադրի վէճ մը ծագած էր Քիլիի
եւ Արճէթիի Հանրապետութիւններուն
միջեւ ի Հարաւային Ամերիկա : Երկու կա-
ռավարութիւններն հաւանեցան խնդիրն ի-
րաւարարութեամբ լուծել եւ վեհ. վեր-
թորիա թագուհին հաճեցաւ իրաւարար ըլ-
լալ :

—Անդղիական կառավարութիւնը պիտի
յաջողի իռլանտական հողային ծրագիրն ըն-
դունիլ ալ Երեսփ. ժողովին, վասն զի

վիճարանութիւնը լմնցած է եւ միայն
երրորդ ընթերցումը կը մնայ : Նորագոյն
հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Երեսփ.
ժողովը երրորդ ընթերցմամբ ընդունած է
այս ծրագիրը : Արդ եթէ Լորտերու ժողո-
վէն ալ ընդունուի, օրէնք կ'ըլլայ վերջնա-
պէս : Հաւանական կը թուի որ անդղիական
եւ ամերիկեան կառավարութիւնները քիչ ա-
տենէն համաձայնութեան մը գտն կազմելու
համար իրաւարար առեան մը որուն դա-
տաստանին ենթարկուին երկու կառավա-
րութիւններու միջեւ ծագող ամէն խնդիր-
ներ :

—Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատ-
ուոյ Լեգէոնի մեծ սպայութեան աստիճան
տուաւ Թրանսվալի նախագահ Քրիւլըրի
եւ Թրանսվալի բանակին ընդհանուր հրա-
մանատար Ժուլէր զօրավարին :

—Անցեալ շաբթու մինչ վիէննացիք ար-
տակարգ տաքէ կը նեղուէին, պետութեան
ուրիշ կողմերը սաստիկ կարկուտ եւ յորդ
անձրեւ տեղաց : Տեղ մը չորս տղայք քուցեցան
եւ խեղդուեցան փողոցին մէջէն վազող հեղե-
ղէն : Երկուշաբթի կիկլոն մը պատահեցաւ ի
Փարիզ եւ շատ լիւս տուաւ ստացուածոց
եւ պատճառ եղաւ բազմաթիւ արկածներու :

—Կ'ըսուի թէ Փարիզի ջուրի պաշարն
սկսած է անբաւական գալ եւ թէ, եթէ ան-
միջապէս երկու երեք նոր աւազան չչին-
ուի, ժողովրդին սովորական պիտոյքին բա-
ւելու չափ ջուր պիտի չգտնուի մինչեւ
1900ի առնները : Չիչենք այն խուռն բազ-
մութիւնները որ կ'ակնկալուին աշխարհա-
դէսին ժամանակ : Նոր աղբիւրներ գտնուե-
լու են եւ ջուրն անոնցմէ քաղաքը բերե-
լու համար 100 միլիոն ֆրանք պէտք է :

—Մաթապէններու երկրէն նոր կռիւ կը
ծանուցուի : Զօր. Քէրիկթըն 1,000 մար-
դով յարձակում մը քրած է բնիկներուն
ամրութիւններուն վրայ եւ 8 ժամու բռնն
կռիւէ մը ետեւ գրաւած է զանոնք : Բայց
սեւամորթները ետ քաշուած են առանց
կատարելապէս ցիրուցան ըլլալու եւ արդ-
իւնքը գոհացուցիչ չհամարուեցաւ : Ետքը
անդղիական 300 զօրաց խուռն մը կատաղի
յարձակում մը կրեց բնիկներէն, որոնք յա-
մառ կռիւէ մը ետեւ վանուեցան իրենց ե-
տեւ թողլով 90 մեռել : Սպիտակամորթ-
ներէն եւ անոնց զինակիցներէն 28 մարդ
սպաննուեցաւ : Մաթապէնները շատ զօրա-
ւոր դիրք մը կը բռնեն բլուրներու իբր 70
մղոն երկայնութեամբ շղթայի մը վրայ : Կը
զրուցուի թէ անդղիական հրամանատարը
որոշած է բլուրները չմտնել, ալ բերդեր
կառուցանել անոնց շուրջ այլեւայլ տեղեր :

—Ճիպոնիէ կը հեռագրուի թէ հոն հա-
սած են 47 իտալացիներ, որ Հապէշներէն
գերի բռնուած եւ վերջերս ազատ արձակ-
ուած էին :

—Տր. Ճէյմսընի դէմ վճիռ տրուեցաւ
Թրանսվալի երկիրն արշաւելուն համար :
Դատապարտուեցաւ տասնեակից ամսուան
բանտարկութեան առանց տաժանակիր աշ-
խատութեան : Իսկ միւս 10 բանտարկեալ-
ները դատապարտուեցան մէկէ մինչեւ հինգ
ամսուան բանտարկութեան :

—Նոյն, որուն Ռուսիոյ Արտաքին գործոց
նախարարութեան պաշտօնատան հետ կա-
պակցութիւնը յայտնի է, կը հաստատէ
զրոյցը թէ Ռուսիոյ Կայսրը Ֆրանսա պիտի
երթայ :

—Լի Հունկ Չանկ իր կառավարութեան
հեռագրաւ արաժնութիւն խնդրեց առեւտրա-

կան պայմանագիր մը կնքելու համար Թրանս-սայի եւ Չինու միջեւ :

—Ճենովայի ընկերութիւն մը չուզեր վաւերացնել երկու շրջուն մարտանաւեր Սպանիոյ ծախելու պայմանագիրը :

—Չէֆուէ (Չին) կը հեռագրուի թէ գերմանական ինքն թնդանօթակիրը անցեալ հինգշաբթի փոթորկի բռնուելով ընկղմեր է : Մէջը գտնուողներէն 10ը միայն ազատուեր են :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ Սէլամըզի արարողութենէն ետեւ սերպիական դեսպան Վլատան Կէօրկէվիչ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու :

—Կառավարական ամէն շրջանակի մէջ քննիչներ կարգուեցան, որ եւրոպական թուրքոյ նահանգները պիտի երթան եւ բարենորոգումներու ներմուծման պիտի հսկեն : Այս քննիչներուն հրահանգ տրուեցաւ մասնաւոր ուշադրութիւն ընել ալեւայլ դաւաճներու պաշտօնէից զեղծումներուն :

—Միացեալ Նահանգներու նորընտիր օսմ. դեսպան Մուսթաֆա պէյ այս շաբթու պիտի ուղեւորի դէպ իր պաշտօնատեղին :

—Սպարապետի Դրան գինուորական ատենի նախագահ Ահմէտ Վահիտ փաշա մեռաւ երեքշաբթի :

—Այս շաբթու թրքական արժէթուղթերը շատ ինկան : Դոնալդ Դ. կարգը 20 ֆիլլա եւ Ռուսիոյ երկաթուղեաց պարտաթուղթը 89 ֆիլլա : Երեքշաբթի հետեւեալ պաշտօնական զեկուցումն հրատարակուեցաւ զրոյցի մը նկատմամբ որ մէկ երկու օրէ ի վեր սկսած էր տարածուիլ : «Չարամիտ անձինք ոմանք զրոյց մը հանելով թէ կայս. կառավարութիւնը թղթադրամ պիտի հանէ, պատճառ եղան սակարանին մէջ գներու անկման : Սակայն կայս. կառավարութիւնը ընաւ այդ տեսակ գիտաւորութիւն չունի. հետեւեալ արդ զրոյցը պաշտօնապէս ու բացարձակապէս կը հերքուի » :

—Համիդիէ հեծեալգորաց գունդը որ մայրաքաղաքս պիտի գայ Վեհ. Սուլթանին մասնաւոր հրամանաւ կը բաղկանայ քանի մը գունդերու ներկայացուցիչներէ, եւ ուստի ունի իր մէջ Արաբ, Բուրդ, եւ Գարափափաք : Գունդը քանի մը օր էր զինկեանի մէջ մնաց վերակազմուելու եւ մարզուելու համար, եւ Դ. զօրաբանակի ընդհանուր հրամանատարը դեռ նոր աչքէ անցուց զայն :

—Հալէպի մէջ պահեստի զօրաց երկու վաշտեր ալ ի գէն կոչուեցան եւ բոլորովին կազմ եւ պատրաստ եղան :

—Դամասկոսէ կը գրուի թէ Տիւրքիները որ զօրքերէն հալածուելով լեռները փախած էին՝ ցիրուցան եղած են : Տիւրքիներու վիճակը քննելու համար յատուկ յանձնաժողով մը զրկուեցաւ Դամասկոս :

—Պաղատի կուսակալ Հաճի Հասան փաշա Սիւրիոյ կուսակալ կարգուեցաւ : Նորընտիր կուսակալը Դամասկոս հասաւ, եւ Պէյրութի կուսակալ Նուսուհի պէյ որ Օսման Նուրի փաշայի մեկնումէն ի վեր Սիւրիոյ կուսակալի պաշտօն կը վարէր Դամասկոսէ Պէյրութ վերադարձաւ :

—Շաբաթ օր Անատոլիոյ երկաթուղեաց Գոնեսայի ճիւղին վերջին հատուածին քննութեան եւ առժամայ ընդունելութեան գործողութիւնը կատարելու պաշտօնով կազմուած յանձնաժողովը մեկնեցաւ մայրաքա-

ղաքէս : Հարկաւոր քննութեան կատարուելէն ետեւ առժամայ ընդունելութեան ձեւակերպութիւնները տեղի ունեցան եւ երկաթուղեայնայն հատուածը բաց հռչակուեցաւ : Գոնեսա գացող առաջին կառավարողը չորեքշաբթի մեկնեցաւ մայրաքաղաքէն եւ Գոնեսա հասաւ ուրբաթ առաւօտ դեռ չուսցած : Արագութիւնը որով մէկն այսպէս կրնայ Գոնեսայի չափ հեռու տեղ մը երթալ՝ ունէ փաստէ աւելի բացորոշ կերպով կը ցուցնէ թէ երկաթուղիներու շինութիւնն ինչ օգուտ եւ առաւելութիւն կը մատուցանէ երկրին :

—Մարաշի մէջ կաթողիկոսներու եկեղեցի մը շինելու կայս. հրաման տրուեցաւ :

—Աղեքսանդրիոյ, Անտիոքի եւ Երուսաղեմի յոյս պատրիարքները ակնանկուեալ Ալեքսանդր Նեփէի պատուանշանն ընդունեցին Ռուսիոյ Չարէն :

—Թարապիոյ պանդոկատները, նաեւ տեղւոյն այն կարգի տան տէրերը որ սովորութիւն ունին ամառը բարձր գիներով վարձու տալ իրենց տունները, կը զանգատին թէ այս տարի չեն կարող իրենց սովորական շահերը ձեռք բերել : Ըստ Լէվանի Հէլլի, Թարապիոյ մասնաճաններն ալ կը զանգատին : Իրողութիւնը սա է թէ երբ առեւտուրը սակաւ է, մարդիկ բնականապէս քիչ դրամ կը վատեն պանդոկներու մէջ եւ զուարճութեան ուրիշ տեղեր, նաեւ տան վարձքի եւ մինչեւ իսկ միսի պէս անհրաժեշտ պէտքեր մը համար : Հոս գործ ունեցող օտարազգի վաճառականներ կ'ըսեն թէ իրենց գործը շատ նուազած է : Կը հաշուուի թէ Անգղիայէ բերուած ապրանքի քանակութիւնը հարիւրին 50 պակսած է, պեճիական ապրանքը հարիւրին 60, ֆրանսականը հարիւրին 10 եւ աւստրիականը հարիւրին 30 :

—Հունձքի լուրերն ընդհանրապէս գոհացուցիչ են : Իզմիրէ կը գրուի թէ տեղւոյն վաճառականներն այս տարի թուրք լաւ հունձք մը կը սպասեն : Բամբակի արտադրութիւնը խոստմնալից կ'երեւի : Դալով ձիթապտուղին, շատ առատ է կ'ըսուի : Ինչպէս արդէն ըսած ենք ուրիշ առթիւ, այս տարի ափիոնի հունձքը քիչ է եւ իզմիր բերուած մթերքը միայն 300 կողով է, մինչ անցեալ տարի այս միջոցին 840 կողով բերուած էր շուկան : Այս պատճառաւ ափիոնի գինը բարձրանալու կը միտի : Լիբանանէ կը տեղեկագրուի թէ տեղւոյն մեծ տաքսի արտադրութիւնը շատ է այս տարի եւ մետաքսի գինը կ'աւելայ :

—Կ. պոլսոյ ջուրի ընկերութիւնը եպարքոսական հրամանագրով հրաւիրուեցաւ մայրաքաղաքիս մէջ գումարել բաժնէտեարց ընդհանուր ժողովը փոխանակ, ինչպէս կ'ընէր ցարդ, Փարիզի մէջ գումարելու :

—Սիւտիլիճէէ չորս ծովառաքակիր նաւեր նաւարան տարուեցան ուր կը պատրաստուին ծովն հանուելու :

—Բաղաքապետութեան եւ ջուրի ընկերութեան միջեւ կնքուած համաձայնութեամբ մը որոշուած է Գատըքէյի փողոցները ջրել տալ ջուրի ընկերութեան : Փողոցները ձրի պիտի ջրուին տարւոյս մնացեալ մասին մէջ :

—Թոփագափուի շուրջ պարիսպը նորոգելու առեւ գործաւորները քաղ մը դտան որուն վրայ քանդակուած է Արամազդի պատկերը : Հոռմէական տիրապետութեան ժամանակի գործ է այս, եւ քիչ մը զարմանալի է այդպիսի հնութիւն մը գտնել Կ. պոլսոյ մէջ :

սոյ մէջ : Բայց ինչ պատմութիւն ունի ոսկի դրամ մը որ հանուած է նոյն տեղէն : Սպանիոյ մէջ կտրուած է 500 տարի առաջ Անտալուզիոյ Եագուալ թագաւորին օրով : Այդ ժամանակ Սպանիայէ Կ. պոլիս բերուելու համար վաճառականութեան եւ պատեւրազմի ինչ տեսարաններէ անցած ըլլալու է : Եւ Կ. պոլիս բերուելէ ետեւ կորսուիլը եւ դարերով հող մնալը նշան է դարձեալ ուրիշ փոփոխութիւններու զօրս ինք եւ իր տէրերը կրած են : Ուստի եւ կայս. թանգարանը տարուած վերոյիշեալ երկու նորագիւտ հնութիւններուն կարեւորը այս ոսկի դրամն է :

—Եալովայի աւաղակախումբին կարծեցեալ անդամներէն չորս հոգի ալ բռնուեցան Իզմիրի մօտերը : Ասոնք Յոյն են : Մին սպաննուեցաւ կռուի պահուն եւ երկուքը վիրաւորուեցան : Իրենց վրայ 1,200 ֆ. աւելի ոսկի ունէին :

—Ռուսական տուգանքին վերջին մասնավճարն հատուցանելու գործը Հալէպի նահանգին թողուեցաւ : Հրամայուեցաւ որ չափ կարելի է՝ փութացնել այդ հատուցումը :

—Դամասկոսի պահեստի զօրաց վաշտն ի գէն կոչուեցաւ :

—Պրուսայի նահանգին հեծեալ ոստիկաններու թուոյն վրայ իրոյ յիսուն մարդ աւելցուեցաւ :

—Փէլէկէ Տէրէ նոր ծովառաքակիրը, որ Գերմանիոյ մէջ շինուեցաւ ի հաշիւ օսմ. կառավարութեան, Բիլէ մեկնեցաւ Կ. պոլիս գալու համար :

—Բարափներու տրոց խնդիրը դեռ չլուծուեցաւ : Յանձնաժողովին անգղիացի անդամը, նկատելով թէ դժուար է համաձայնութիւն մը գոյացնել շահակիցներուն միջեւ, առաջարկեց տրոց առժամայ սակացոյց մը պատրաստել եւ ըստ այնմ շարժիլ մինչեւ որ քարափներու շինութիւնն աւարտի եւ ընծայէ պահանջուած բոլոր դիւրութիւնները : Սակայն այս առաջարկը դեռ ընդունելութիւն չգտնեց յանձնաժողովին :

—Էտիրնէի նահանգէն ելած ցորենը շատ կը վնասուի ցորենի եւրոպացի վաճառականներէն : Ուստի որոշուեցաւ փորձ մը ընել թէ արդեօք այդ ցորենը կրնայ մշակուիլ Անատոլիոյ մէջ : Գումար մը յատկացուեցաւ Էտիրնէի ցորենի թէ՛ կարմիր տեսակէն եւ թէ՛ դեղին տեսակէն գնելու եւ Երկրագործական նախարարութեան տիպար ագարակներուն մէջ ցանելու :

—Կը զրուցուի թէ պարտուց վճարումը երեք ամիս յետաձգելու պետական կարգադրութիւն մը հռչակուած է Կրետէի մէջ, որպէս զի վաճառականները ժամանակ ունենան դիւրաւ իրենց գործերը կարգադրելու :

—Յուլիս 16/28 թուականի պաշտօնագրէ մը ցաւօք կ'իմանանք թէ Հայրենիք լրագիրը բոլորովին խափանուած է :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Յուլիս 20/1, 1896			
Գոնսոլիտէ		20 30	
Բուժելի երկաթուղի		93 75	
Թափախութիւն Օսմանիէ		79 15	
ԴՐԱՄԱԿԱՆ, ՕՍՄ. ՈՍԿԵՆ 100 Է			
Մէճիտիէ	108 11	Ռուսիոյ ըստ	90
Մէթալիք	98 10	Նաբոլէան	87 19
Պէշիք	103 20	Գրեմից	51 8
Ալթըք	103	Անգլ. ոսկի	110 2
Մանր արծաթ	103 10	Մանէթ թղթ.	8 58
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ			
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՆՈՐ ՊՅՈՒՆՈՒՆ			
Ֆինանսիստ Երգուշը, Ամերիկացի Խան			